

| KUNSTWERK onthult KUNSTENAAR

Egon Schiele

De broosheid van het lichaam

Het Albertina in Wenen toont een aantal indrukwekkende werken van Egon Schiele, niet alleen uit de eigen grote collectie, maar ook uit tal van bruiklenen. Aan de hand van een van zijn meest fascinerende zelfportretten belichten we hier zijn talent.

Egon Schiele, 'Naakt zelfportret', 1916. Albertina, Wenen.

TEKST: ANNE HUSTACHE

Egon Schiele was 26 toen hij deze tekening maakte. Hij had toen nog minder dan twee jaar te leven. Op 31 oktober 1918 overleed hij aan de Spaanse griep, waar drie dagen eerder ook al zijn vrouw aan bezweken was. Hoe jong hij ook stierf, in tien jaar had Schiele een indrukwekkend oeuvre gecreëerd: zo'n 300 schilderijen en 2.500 tekeningen op papier. Tekenend deed hij dus blijkbaar het liefst. Hij legde er zijn hele ziel in. Het is ook in zijn tekeningen dat zijn originaliteit het treffendst tot uiting komt.

Via zijn fysieke naaktheid lijkt Egon Schiele ook zijn ziel bloot te geven. Zijn geslacht ziet er allesbehalve triomfantelijk uit en lijkt symbool te staan voor de broosheid van het lichaam.

Pose

Het menselijke lichaam vormt het hoofdthema van Schieles oeuvre. Hij schilderde bevriende kunstenaars en tekende tal van vrouwen en jonge meisjes. Hij creëerde ook menig zelfportret, in gedurfde poses, zelfs spiernaakt. Hier zien we hem met open benen, het geslacht zichtbaar, het lichaam naar de zijkant hellend (een krachtige diagonaal die de compositie bepaalt). Het hoofd helt mee, maar de blik is naar de kijker gericht. Hij kijkt ons indringend aan. Zijn gelaat is realistisch weergegeven, maar via zijn fysieke naaktheid lijkt de kunstenaar ook zijn ziel bloot te geven. Zijn geslacht ziet er allesbehalve triomfantelijk uit. Integendeel, het lijkt symbool te staan voor de broosheid van het lichaam.

Zwart en vlees

Die fragiliteit wordt nog kracht bijgezet door de zwarte lijn die de figuur afbakent. Ook de lichaamsbehandling is goed zichtbaar in het zwart weergegeven, terwijl op de spieren een soort schaduwvlekken te zien zijn. Schiele was een meesterlijke, maar genadeloze tekenaar. Hij leek op zoek te gaan naar het skelet onder het vlees. De onstuimigheid van de jonge kunstenaar dreef hem tot expressionistische vervormingen, waardoor zijn stille werk een grote zeggingskracht kreeg. Het vlees blijft echter wat het is. Op sommige plekken zette hij het kracht bij door rozerood: de tepels, de mond, de oren, het geslacht en hier en daar ook wat op andere lichaamsdelen. Dat bleke vlees met rozerode accenten had Schiele afgekeken van zijn leermeester en vriend Gustav Klimt. In tegenstelling tot Klimt omhulde hij het lichaam echter niet met kleurrijk mozaïekwerk. Hij koos resoluut voor een monochroom fond. De originele en radicale manier waarop Schiele lichamen uitbeeldde, leverde hem heel wat problemen op. Zo werd hij vervolgd voor het verspreiden van erotische tekeningen en veroordeeld omdat hij minderjarigen had gebruikt als model. Wat vooral stoorde, was de directe en onverholen stijl van zijn oeuvre. Los van het erotische kondigden die lichamen, in al hun fragiliteit, ook de dood aan.

Meer weten

Bezoeken

'Egon Schiele'
Albertina
Albertinaplatz 1
Wenen
www.albertina.at
22-02 t/m 18-06